

Onzekere zekerheden

Frédéric Bonnet

Martine Feipel en Jean Bechameil verwierven een zekere status als meesterillusionisten, als geheimhouders van de esoterische kunsten, of eerder – en meer waarschijnlijk – gewoon als experts op het vlak van optische begoocheling? Ze beoefenen de ongewone ambacht van misleiding, met betekenis en orde als belangrijkste werktuig, en met als doel onverwijld verwarring te zaaien. In hun werk is niets wat het lijkt. Elke stelling impliceert haar eigen ontkenning, en laat ons vakkundig met verstomming geslagen achter.

Een aftandsbusje op een verlaten strand wordt plots een vreemde attractie, een paradoxaal fossiel uit een recent verleden. Een immense maquette die tot in het kleinste detail de naoorlogse en utopische idealen van een nieuwe samenleving lijkt te vieren, blijkt bij nader inzien de kwetsbaarheid en gebreken ervan te verraden. Het werk van Feipel en Bechameil krijgt vorm op de meest onverwachtse plaatsen. Hebt u bijvoorbeeld hun subtiel in beeld gebrachte werken in de films van Lars von Trier al gespot? Neen? Dan neemt u best nog eens een kijkje!

Feipel en Bechameil weten als geen ander hoe ze ons kunnen misleiden of bij de neus kunnen nemen, en zijn er meer dan ooit op gebrand het onverwachtse te vinden. Hun nieuwe ontwerp voor de Delvaux-winkels is een spel tussen wat zichtbaar is en wat verborgen zit, verrassingen die vragen om ontdekt te worden. Zoals in al hun projecten willen ze elk object, elke plaats of elk beeld vanuit een nieuw perspectief of een ongewone hoek benaderen. In dat proces blijft geen enkele bestaande lijn nog overeind.

De context waarin hun werk vorm krijgt, is uiterst belangrijk voor de kunstenaars om een creërende kracht te ontwikkelen waarmee hun zorgvuldig geplaatste transformatievallen lichaam en geest moeten misleiden. Het Luxemburgse paviljoen, dat ze voor de Biënnale van Venetië in 2011 ontwierpen, vormde een voormalig palazzo om tot een wankel doch onbeweeglijk maar niet minder onstabiel labirint. Ze vullen en herschikken ruimtes volledig, waardoor we aan de echtheid ervan gaan twijfelen. Dit werk gunt ons een rake blik op de stuurloosheid van onze moderne samenleving.

Er is in elk geval iets ongewoons aan de gang. Niet dat het bovennatuurlijk is. Integendeel. Het is net die tasbaarheid en zichtbaarheid die de ervaring zo vreemd maakt, en ons plots zonder logische verklaring onderdompelt in een alternatieve werkelijkheid die samenvalt met de onze. De logica staat hier dan ook centraal, aangezien het gebrek aan een logische verklaring ons de ogen opent en een nieuw standpunt aanreikt. Precies dan gaan we opnieuw nadenken over wat anderen liever onberoerd laten, aan banden leggen of ordenen (al zijn ook elk van die praktijken al een hele prestatie op zich).

Die theatrale wereld sijpelt de perifere gebieden van het mogelijke binnen, zonder deze volledig te verdringen. Er blijft een piepklein greintje werkelijkheid over, waar het theatrale zacht en onbezonnen kan dromen. Martine Feipel en Jean Bechameil

zweven ergens tussen onzekerheid en verwarring, daar waar ze een glimp opvangen van andere wereldbeelden en de dingen die erin voorkomen.